

NEDERLANDA KATOLIKO

Maandelijksch officieel orgaan van den Nederl. R. K. Esperantistenbond „Nederlanda Katoliko”, gevestigd te 's Hertogenbosch. Opgericht 29 Aug. 1909

Bisschoppelijk en Koninklijk goedgekeurd — „Ĉion per amo, nenion per forto.” (S. Fr. de Sales).

VASTE MEDEWERKERS: Br. AUGUSTINUS, H. DAMEN, Br. EULOGIUS, PATER CALL. PRELLER O.P., H. A. ROELOFS, P. A. SCHENDELER en H. B. van ZWET

Abonnementsprijs f 1.50 per jaar
Eksterlanda Jarabono . . f 2.—

Hoofdredactie:
P. HEILKER TE HOOFDDORP.
Adres van Administratie:
THEO BODDEKE TE BUSSUM.

Afzonderlijke nummers 15 Cts.
Advertentiën per vakje 75 Cts.

Ons Congres te Spa

Twintig man uit Nederland op 't congres! 't Is een mooi getal. Toch hadden we er wel meer verwacht. Echter niet al onze mannen en vrouwen zijn zoo gelukkig als wij met de heele maand Augustus vrij.

In Spa zou ik al de zomermaanden willen wonen, zoo mooi vind ik het en vooral gezellig en zeer vrij. Men ligt er niet aan zulke kettingen als bij ons. Hier begin je 's morgens bij 't ontwaken al te overpeinzen, of het bij artikel zooveel van deze wet of die verordening niet verboden is met het verkeerde been uit bed te dalen, ginder in Spa moogt ge er met beide beenen tegelijk afspringen; hier wordt je leven van 's morgens tot 's avonds wettelijk geregeld, ginder doet ge 't zelf.

Spa heeft de congressisten goed ontvangen, beter dan ons koud landje, waar een internationaal Esperantistencongres de aandacht ontgaat. Heeft het prachtige Casino ons daar niet een avond van schoon muzikaal genot geboden? Zagen we niet met eigen oogen aan de muren de affiches, waarop een religieus concert werd gegeven „bij gelegenheid van het elfde R.K. Esperantistencongres”? Ontving het stadsbestuur ons niet met groote sympathie? Stonden de deuren van de fabriek der „Spa-Monopole” en „Les Bains” niet wagenwijd voor ons open?

Stak de buitengewone welwillendheid en vriendelijkheid van den hoogerwaarden deken aldaar niet scherp af bij hetgeen we op ons congres in Den Haag moesten ervaren?

Ha, de deken van Spa heeft gezien en willen hooren, en is totaal gewonnen voor Esperanto. Bij ons zouden er ook meer gewonnen worden, kwamen ze slechts hooren en zien en wilden ze

maar weten. Doch ze sluiten de ooren en de oogen zoo gaarne, om maar niet te zien en te hooren, dat ze het toch mis hebben gehad. Ja, ongelijk bekennen is een daad van groote nederigheid, maar nederigheid is een zeldzaam plantje.

* * *

Toen we met z'n allen een uitstapje gingen maken, was onze coupé gevuld met een achttal congressisten, druk in gesprek; vooral van scherts was veel aanvoer.

Plots zegt vriend Roelofs uit Den Bosch: „Kijk, we zitten hier met vijf naties in één coupé!” En waarachtig, het was zoo; daar zaten België, Frankrijk, Duitschland, Engeland en Holland broederlijk naast en over elkaar en niemand had het bemerkt. „Dat kan Esperanto alleen”, dacht ik toen, en nu schrijf ik het gauw hier neer. Dat hadden nu onze Nederlandsche sceptici eens moeten kunnen beleven.

Over het congres zelf schrijf ik niet veel, want in „Espero Katolika” komt een gedetailleerd rapport en wie dat lezen wil, moet zich maar voor drie gulden abonneeren bij den generalen secretaris P. A. Schendeler te Eindhoven. Alleen zeg ik er van, dat de zittingen een prachtig en vlot verloop hadden en dat sommige eigenlijk een beetje vervelend werden door het voorlezen van ellenlange rapporten en niet altijd door menschen, die daarvoor het geschikte stemmateriaal hebben. Dat was jammer. En ik dacht bij me zelf: gelukkig toch, dat ze niet drie-, vier maal opnieuw behoeven gelezen te worden in andere talen, zooals op andere internationale congressen gebeurt.

Broeder Augustinus uit Bussum had met het Nederlandsche rapport veel succes en las het met duidelijke stem, zoodat alle aanwezigen het goed hooren konden. Iets aflezen is ook een kunst!

Het plan van een internationalen persdienst, ontworpen door het hoofdbestuur van „Nederlanda Katoliko”, was met buitengewone sympathie ontvangen en werd zonder eenige wijziging aanvaard. Genoemd bestuur kreeg een extra bedankje, dat door de aanwezige leden in gepaste bescheidenheid werd aangenomen: het waren de eerw. broeder Augustinus, de heeren Roelofs, Schendeler en de voorzitter zelf. Onze geestelijke adviseur — we hebben nog altijd als zoodanig pastoor L. J. J. M. Poell — glunderde mee om dien pluim op onze Zondagsche hoeden.

In de dekanale kerk hadden verschillende kerkelijke diensten plaats, waar resp. gepreekt werd in 't Esperanto door abbé Ramboux, pastoor Poell en den hoogerw. heer Meštan, provinciaal der Piaristen, terwijl de Italiaan, pater Carolfi, het woord tot de congressisten voerde in de kapel van het R.K. Weeshuis.

Het voornaamste directe, ongevraagde succes van het congres was: de oprechte bekeering van den hoogerwaarden heer Baron de Mouffart, deken-pastoor van Spa, die door alles wat hij hoorde en zag, volkomen tot inkeer kwam en het Esperanto aanvaardde als tweede, levende taal.

Opvallend is, dat er steeds — ook thans in Spa — zoovele congressisten zijn, die echte talenkeners zijn. De meesten hadden behalve hunne moedertaal en Esperanto, nog minstens een of twee andere talen in den zak. Dat bewijst, dat vooraanstaande Esperantisten over 't algemeen niet zoozeer uit persoonlijke behoefte dan wel om de medemenschen, vooral die der toekomst, het Esperanto leeren en propageeren.

OFICIALA PARTO

UNUIĜOJ

„La Eĥo de Kuiklando”, Cuyk.

Nova membró:

Sro G. H. Fransen, Cuyk.

FAVORANTOJ:

Nova: Sro J. H. van Wijngaarden, Antoniuslaan 38a, Blerik.

Adressanĝoj:

Sro F. J. Lindsen, Herman Costerstraat 28c, Rotterdam.

Sro J. v. d. Pol, Gasthuisstraat, Oosterhout N.B.
 PETO! Ni petas insiste al la sekretarioj(inoj) de la Unuiĝoj ĉiam sendi la ŝanĝojn en la anara

listo ĉiumonate antaŭ la 20a, al la sekretariejo: Schoolpad 21, Laren N.H.

Saman peton al la favorant(in)oj pri adressanĝoj.

Plendojn pri la neregula ricevo de nia organo „Nederlanda Katoliko” al la sama adreso.

La ĉefsekretario:

H. B. VAN ZWET

Jeugdcongres voor den Vrede

Te Bierville in Frankrijk heeft vlak na ons congres te Spa het internationaal jeugdcongres voor den vrede plaats gevonden. Daar waren 'n drieduizend apostelen van den vrede bijeen uit meer dan dertig natiës. Hoe ze elkaar hebben kunnen begrijpen, vermelden de krantenverslagen niet, zeer wijselijk.

Onder de verschillende moties en besluiten trok dit o.m. onze aandacht: het jeugdcongres voor den vrede vraagt de **aanvaarding van een internationale hulptaal, om de internationale betrekkingen te vergemakkelijken.**

Een der levende talen neemt men als zoodanig niet: daarmee zou de vrede hopeloos verstoord worden. Blijft over een **kunstaal**. Welnu, Esperanto is een kunstaal en dat niet alleen, maar ook een levende taal in den vollen zin des woords. En zoo is er geen tweede ter wereld: de overige zijn nog slechts projecten en het zou ons persoonlijk heusch niet moeilijk vallen, dat aantal met één te vermeerderen. Echter zoo iets zou zijn: uilen naar Athene zenden.

De internationale hulptaal, door het bovengenoemd congres gevraagd is dan ook buiten allen twijfel: het Esperanto; hetgeen mede gewaarborgd wordt door het groot aantal Esperantisten onder de deelnemers. Onze I.K.U.E. was er ook officiëel tegenwoordig in den heer Delanoue, chefdelegito der U.E.A.

Mededeeling en Verzoek

Het 18e internationaal esperantisten congres had te Edinburgh plaats. Er was geannonceerd, dat per radio-Daventry een zitting, althans een gedeelte daarvan, zou uitgezonden worden. Wij hebben vergeefs geuisterd. Achteraf blijkt, dat door omstandigheden Daventry niet kon uitzenden.

La Heroldo de Esperanto deelt nu mee, dat Daventry op 6 September a.s. 's avonds van 7.40—7.55 (welke tijd?) een kort Esperanto-programma zal uitzenden, bestaande in een korte rede in de Engelsche taal over Esperanto, een Esperanto-lied, alsmede een kort woord in Esperanto. 't Is weinig, maar met een goed hart! We verzoeken onze lezers-luisteraars per briefkaart over de uitzending te rapporteeren aan British Broadcasting Company, Savoy Hill, London W. C. 2.

XVIIIa Universala Kongreso en Edinburgo

London, 2an de Aŭgusto.

Lundomatene, centoj da kongresanoj kolektiĝis ĉe la eniro de l'kongresejo, kie supreniranta halo donas majestatan perspektivon sur la perdo de l'vasta akceptejo, baldaŭ plenigita de gaja bruado en kiu tamen regas la plej perfekta ordo kaj harmonio. En ĉarma salonego okazas la solena malferma kunsido post komuna kantado de l'himno „La Espero”.

Sino Isbrücker donas la nomojn de l'nova estraro, post ĉiu nomo devige haltante pro neevitebla plaŭdado, post kiu oni unanime decidas sendi honorigan telegramon al la Reĝa Moŝto, sekvata de l'Angla popolkanto, stare kantata.

(Ni devas rezumi, ĉar detala priskribo trouzulan spacon). La prezidanto memorigas pri multaj gravaj kongresoj jam okazintaj en ĉi tiu salono, sed la nuna estas unika, ĉar oni tute ne bezonas tradukantojn por plena kompreno. Li mencias la Kembriĝan Esp. kongreson, la unua sur Brita tero kaj honoras la memorindajn mortintojn, kolonelo Pollen kaj Bolingbroke Mudie per ĝenerala ekstaro de l'seĝoj. Li atentigas je la grava rolo, ludita de l'Skotoj en la historia libro pro ilia internacia menso kaj bedaŭras ke nia eminenta Dro. Edm. Privat ne povas ĉeesti pro renovigita malsano.

La vespero estis dediĉata al la plej oficiala ceremonio de l'tuta kongreso: La Recepcio en Art College ĉe la Lord Provost, Magistrates and Council of the City, the Right Hon. Sir W. L. Sleigh, kiu kun sia edzino donis manpremon al ĉiuj kongresanoj laŭ solena brita maniero. Poste oni povis laŭvole cirkuladi tra la salono, dum muziko kaj deklamaĵoj gajigis la tre diversnecian societeton.

Mardon, la 3an de Aŭgusto

En laborkunsido, daŭrigata la postan tagon, prof. P. Bouvet de l'liceo Rousseau en Genève, priparolis la progresigon de l'oficiala Esp. instruado, kiu kaŭzis vivan polemikon inter diversaj proponantoj. Interesa demonstracio pri la Esp. rapidinstruo donis sro. Ellersiek el Berlino, kun kelkaj fraŭlinoj, premiigitaj de senpaga kongresvojaĝo, rekompenco promesita de l'firma Mosse. Ili ĉiuj montris per tre spertaj paroladetoj bone meriti la vojaĝon kaj la oferitajn rozojn.

Dum la posttagmezo okazis diversaj prelegoj:

- 1e Sro. Ĉe, pri la rekta metodo en la Esp. instruado.
- 2e Dro. Deuel, pri la modernaj sukcesoj en la Terapio de Ftiizo (kun lumbildoj).
- 3e Sro. Tarelli: La internacia Labor-Oficejo (konstitucio kaj celoj).
- 4e Sro. Orengo pri La Suno (kun lumbildoj).

La vesperamuzado estis speciale interesa por fremduloj pro la tipaj skotaj dancoj de junuloj en nacia kostumo, kiujn akompanis la konata sakfajfilo.

Merkredon, la 4an de Aŭgusto

Ĉi tiu tago estas speciala destinata por la gravaj prelegoj de l'Somera Universitato. Sro Orengo daŭrigis sian interesan paroladon pri „La Suno”, kun belaj lumbildoj kaj sro. Ĉe pri „La rekta metodo”, dum novaj temoj estis: „Radio kaj ĝia estonto” de dro. Fournier d'Albe, „La plilongigo de l'homa vivo” de dro. Deuel, „Germana Folkloro kaj Popolkanto” de sro. Bennemann, „Elektrometalurgio en Italujo (kun lumbildoj) kaj „Kataluna Folkloro kaj Popolkanto” de sro. Grau Casas. Kiel oni vidas, plej instruiva kaj variita programo kies horoj estis elektitaj kun regula sinsekvo por ebligi ke la aŭdantaro povu profiti de ĉiuj. Ankaŭ la Fak-kunvenoj regule daŭriĝis, ĉar la nuna kunesto de samideanoj laŭ duobla vidpunkto estis tro oportuna por ne ambaŭmane ĝin utiligi por plua organizado kaj plifortigo de l'komuna celo. Bela koncerto de l'„Glasgow Orpheus Choir” en Orpheus Hall kaj Skota muziko de Military Band en la centra publika ĝardeno, belega terena faldo inter la ĉefa bulvarado kaj la kastelroko, kronis neforgeseblan tagon. Estus maljusta se ni ne ankaŭ mencias la kuriozan florhorloĝon, speciala vidindaĵo de l'urbo. La tuta horloĝo konsistas el floroj, dum la gigantaj hormontriloj, tute maskitaj

de surplantitaj floroj, regule turnadas per subtera mekanismo kaj precize montras la tempon.

Ĵaŭdon, la 5an de Aŭgusto

La tuta tago estis dediĉita al ekskursoj per specialaj vagonaroj kaj ŝipo trans la Fjordo de Clyde.

Ni revenis urbon je duono post la oka kaj por ĉiam kunportos en ni la memoron al tiu interesplena vojaĝo tra la rokaj regionoj de okcidenta skotlando, speciale tiel impresa por ni — ebenlandanoj.

Vendredon, la 6an de Aŭgusto

Post tiu agrabla ekskurso, jam donante impreson ke la brilaj tagoj preteriris, oni tutkore rapidis por ankoraŭ profiti de l'finaj sidoj de l'internacia Somer-Universitato. La granda salono, kie ĝis nun la laborkunvenoj agrable alternis kun muziko kaj kanto, ekzemple de l'belaj tradukaĵoj el la konata germana Liederschatz, nun estis ne malpli plenigita de interesuloj. Por la blindaj kongresanoj parolis prof. Cart el Parizo, granda lingvisto kaj amiko de l'blinduloj. Li priskribis kiel li estas fondinta la Universalan Esp. revuon en „braille” literoj, nomata Esp. Ligilo kiu nun havas milojn da legantoj tra la tuta mondo. Pro la ĉeesto de 30 blindaj delegitoj el 7 landoj, la momento por oportune diskuti la plibonigon de la sorto de l'blinduloj per internacia kooperado. Noblanima donaco de la direktoroj de l'Edinburgh Blind Asylum ebligis la nunan sukcesan ĝuadon de l'socia flanko de la kongreso.

Ne malpli de socia graveco estis la 2a prelego de Sro. C. Tarelli de l'Internacia Laboroficejo en Genève kiu donis resumon de la 9 kunsidoj de l'Int. Laboroficejo en kiuj oni estis diskutanta la labordemandojn el internacia vidpunkto, per kiu ĝi kunhelpis fiksi la 8-horan tagon kaj 48-horan

semajnon en multaj landoj, kiel ankaŭ la reguladon por nokta laboro en industrio kaj la uzo de danĝeraj substancoj.

Dro. Olšvanger donis interesan prelegon de Hebrea Folkloro, Sro. Kornfeld de Pola Folklore kaj — kanto kaj Sro. Mangada Rosenörn de Hispana Folkloro de kiuj ni esperas seeble poste domi kelkajn detalojn. Prof. Collinson el Liverpool (prof. de germana lingvo) sin movis pure sur propaganda tereno per sia scienca prelego „Esperanto” kiel vojo al Lingvoscienco (2a parto). Tre klare kaj precize li montris la gravan rolon kiun Esp. povas ludi en la scienca studado ĝenerale kaj la lingvoscienco speciale.

La Oratora konkurso, fiksita je la fino, montras klare ke nia interlingvo ne nur povas fieriĝi pro plena sameco je naturaj lingvoj rilate al ĝia ĝenerala uzo, sed ke inter multaj adeptuloj la elokventeco estas tute ne malofta virto.

Sabaton, la 7an de Aŭgusto

La ferma kunsido, sabato 7a, jam staris sub la iom malgajiga signo de l'venanta adiaŭ. Kelkaj jam estis foririntaj pro vojaĝaj motivoj kaj per la iom nervuma movado en akceptejo kaj koridoroj oni klare sentis la komencon de l'fino. Ne plu oportuna tempo por kvieta regula priparolado: sub la impreso de l'foriro oni apenaŭ aŭskultis. Ĉiu ja havas ankoraŭ ion personan por reguligi kaj ne forgesi. En la akceptejo malordo komencas reĝi inter objektoj kiel inter la publiko. Jam ĝenerale oni aŭdas la esperplenan elvokon: „Ĝis la revido en Danzigol!” sufiĉan pruvon ke la spirito de l'kongreso restadis freŝa kiel en la komenco. Ni eĉ konatiĝis kun entuziasmoj kiuj ĉiujare, kiel honora devo kaj regula amika renkonto, ĉeestas la kongreson. Laŭdinda ekzemplo, sed ne ĉiam imitebla.

ADVERTENTIËN

A. E. VAN BUSSUM: ESPERANTO-LEERBOEK

Voor Cursus, School en Zelfstudie f 1.25

J. B. EISELIN:

HANDELSTERMEN NEDERL.-ESPERANTO

benevens pl.m. 1500 spreekwoorden en uitdrukkingen f 1.20

L. C. G. MALMBERG, UITGEVER

's-HERTOGENBOSCH — — — ANTWERPEN